یکشنبه ۲۰ مرداد ۱۳۹۸ | سال هفتم | شماره ۱۷۶۴
www.shahrvand-newspaper.ir

هر کسی که در خانه شما حضور دارد باید بداند هنگام وقوع زلزله چه اقدامی انجام دهد حتی اگر شما موقع وقوع حادثه آنجا نباشید.

ادیبِ خویی

صد سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۰ مرداد ۱۲۹۸ خورشیدی، عباس زریاب خویی، نویسنده، مورخ و مترجم شهیر ایرانی، در شهر خوی به دنیا آمد. «اطلس تاریخی ایران»، «تاریخ ساسانیان»، «سیره رسول‌الله» و ترجمه‌هایی چون «تاریخ فلسفه» و «لذات فلسفه» از جمله تالیفات این استاد مسلم فلسفه و ادبیات فارسی به شمار می‌روند. زریاب خویی از سال ۱۳۴۵ جایگاه استادی تاریخ در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران را بر عهده داشت و پس از ترک دانشگاه، تجربه‌هایی چون عضویت در انجمن فلسفه، عضویت در هیأت امنای بنیاد فرهنگ ایران، عضویت در فرهنگستان تاریخ و عضویت در بنیاد شاهنامه فردوسی را از سر گذراند. او همچنین با «دائره‌المعارف فارسی» و «دانشنامه ایران و اسلام» همکاری نزدیک داشت و مدخل‌های بسیاری در این دو مجموعه به قلم توانای او است.

تذکره

مرگ حسین اردنی

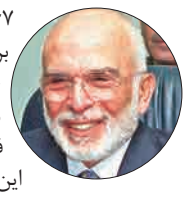

۶۷سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۱ آگوست ۱۹۵۲ میلادی، حسین‌بن طلال، معروف به ملک حسین، به‌عنوان سومین فرمانروای اردن بر تخت سلطنت این کشور نشست و به فاصله ۲سال جانشین پدربزرگ و پدر خود شد. پدربزرگ او یعنی عبدالله اول که از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۱ میلادی عنوان نخستین حکمران کشور تازه تأسیس اردن را بر خود داشت، در پی سوءقصد در سال ۱۹۵۱ میلادی جای خود را به پسرش طلال داد. اما سلطنت طلال یک‌سال بیشتر به طول نینجامید و او به دلیل بیماری خیلی زود از قدرت کنار رفت و پسرش حسین مقدرات اردن را به دست گرفت. شاه‌حسین طی ۴۷ سال سلطنت کارنامه‌ای نه‌چندان قابل دفاع از خود بر جای گذاشت. کشتار فلسطینیان در واقعه سپتامبر سیاه، حمایت از صدام در جنگ با ایران و نهایتا انعقاد پیمان صلح با رژیم صهیونیستی تنها بخشی از کارنامه سیاسی او را در طول نیم‌قرن حکومت بر اردن شامل می‌شوند. ملک حسین ۷ فوریه ۱۹۹۹ در ۶۴سالگی درگذشت و پس از او قدرت به پسرش ملک عبدالله دوم رسید.

فوکوس

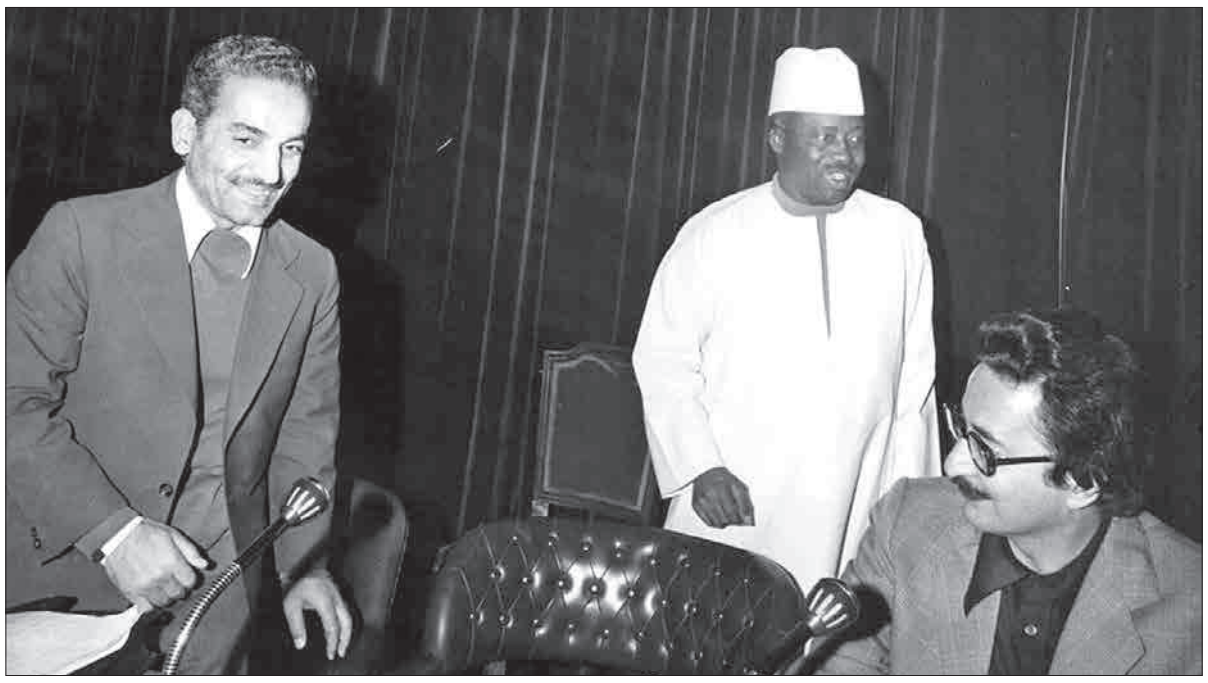

محمدعلی رجایی و ابوالحسن بنی‌صدر - ۱۳۵۹

۳۹سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۰ مرداد ۱۳۵۹ خورشیدی، عاقبت پس از مدت‌ها کشمکش سیاسی، محمدعلی رجایی به‌رغم میل رئیس جمهوری یعنی ابوالحسن بنی‌صدر، با اخذ ۱۵۳ رأی موافق از مجلس شورای اسلامی به‌عنوان نخست‌وزیر انتخاب شد. رجایی در روز اخذ رأی اعتماد خود را این گونه معرفی کرد: «من مقلد امام، فرزند مجلس و برادر رئیس جمهورم». اما با این وجود کارشکنی‌های بنی‌صدر بر سر راه دولت رجایی ادامه یافت تا این که نهایتا ۱۰ ماه بعد با عزل بنی‌صدر از سوی مجلس آرامش به دولت بازگشت.

فرجام

دست و دلباز اسکاتلندی

۱۰۰سال پیش در چنین روزی برابر ۱۱ آگوست ۱۹۱۹ میلادی، اندرو کارنگی، میلیاردر و خَیر شهیر آمریکایی در ۸۳سالگی درگذشت. او که اصالتی اسکاتلندی داشت، بیشتر ثروت خود را که از راه تجارت فولاد به دست آورده بود، صرف کارهای عام‌المنفعه کرد. کارنگی درطول حیات خود بیش از ۳هزار کتابخانه عمومی ساخت و در تأسیس مدارس و دانشگاه‌های بسیاری دخالت موثر و مستقیم داشت. او فقط آمریکا را مقصد کارهای عام‌المنفعه خود قرار نداده و در کشورهای مختلفی چون کانادا، انگلستان، نیوزیلند، اسکاتلند و حتی فیجی این فعالیت‌ها را پیگیری می‌کرد. کارنگی همچنین به‌عنوان مردی ادب‌دوست از کمک به شعرا و نویسندگان دریغ نداشت. جمله‌ای مشهور از او وجود دارد به این مضمون که: «مردی که ثروتمند بمیرد، بی‌آبرو مرده است. اندوخته‌های مالی‌تان را هرگز به بازماندگان خود نسپارید، چون روی پای خویش نخواهند توانست ایستاد. به هیأت و بنیاد نیز وامگذارید، چون عاقبت برخلاف خواسته‌های شما عمل خواهند کرد. ثروت خود را خود وقف کنید، نه به‌عنوان بخشش و صدقه، بلکه به‌عنوان هدیه به موسسات عمومی که در خدمت بشریت می‌کوشند.»

دژاوو

صدور فاکتور در ازای حضور نظامی

پایگاه هوایی آمریکا در رامشتاین آلمان

پایگاه دریایی آمریکا در ژاپن

توییت‌های جنجالی و البته نه چندان بی‌منظور رئیس جمهوری ایالات متحده این‌بار یکی از متحدان این کشور در شرق آسیا را هدف گرفت و دونالد ترامپ با اشاره به وجود هزاران سرباز آمریکایی در خاک کره جنوبی، از موافقت سئول با پرداخت پول بیشتر در ازای ادامه استقرار این نیروها خبر داد. او طی دو توییت جداگانه به دفاع بی‌چشمداشت واشینگتن از متحدانش در طول سالیان گذشته پرداخته و سپس با ظرافت پایان دوران ارایه سرویس مجانی را اعلام کرد و با تأکید بر ثروتمندبودن کره جنوبی، دریافت پول بیشتر برای اخذ خدمات ارتش ایالات متحده را یک امر عادی جلوه داد. ترامپ تا پیش از این چنین لحنی را فقط برای عربستان سعودی به کار برده و علنا ثروتمندبودن ریاض را مجوزی برای صدور صورتحساب از سوی واشینگتن قلمداد کرده بود. اکنون به نظر می‌رسد دایره کشورهایی که باید سر کیسه را برای این تاجر کهنه‌کار نیویورکی شل کنند، در حال افزایش است.

درآمدزایی از شرق آسیا

اگر قرار باشد روند صدور فاکتور برای کشورهایی که آمریکا در آنها پایگاه نظامی دارد، ادامه یابد، چیزی در حدود ۳۰ کشور از آسیا و اروپا گرفته تا اقیانوسیه و آمریکای جنوبی همگی در صف بدهکاران بالقوه قرار دارند. هر چند که براساس قاعده «کندن مو از کف دست» ترامپ آن‌قدر باهوش هست که بداند برای سر کیسه کردن ابتدا باید سراغ کدام کشورها برود. امروز نزدیک به ۶۰هزار سرباز آمریکایی در ژاپن و ۳۰هزار نفر دیگر در کره جنوبی مستقر هستند؛ اما وقتی به یاد بیاوریم بیش از هفت دهه از پایان جنگ جهانی دوم و جنگ کره می‌گذرد، لزوم ادامه چنین سیاستی پرسش‌برانگیز می‌شود. در این میان شاید وجود کره شمالی در منطقه شرق آسیا توجیه‌کننده حضور نظامی فوق باشد اما واقعیت این است که نیروی نظامی ژاپن و کره جنوبی به لحاظ تجهیزات از هر نظر بر ارتش پرتعداد اما مستهلک کره شمالی برتری دارند و تنها تفاوت آنها در داشتن سلاح اتمی است که اگر پیونگ‌یانگ تصمیم به استفاده از آن بگیرد، چه آمریکایی‌ها در منطقه باشند و چه نباشند، علاجی برای آن وجود نخواهد داشت.

اروپا، هدف بعدی ترامپ

جالب است بدانید که دامنه حضور نظامی آمریکا در دیگر کشورهای جهان فقط مختص منطقه شرق آسیا و خاورمیانه نبوده و در همین لحظه‌ای که مشغول خواندن این متن هستید، بخش اعظمی از نظامیان این کشور در پایگاه‌های خود در دل اروپا به سر می‌برند. سابقه حضور نظامی ایالات متحده در خاک اروپا به بعد از جنگ جهانی دوم برمی‌گردد و این کشور برای محافظت از کشورهای اروپای غربی در برابر اتحاد جماهیر شوروی نسبت به ایجاد پایگاه‌های نظامی در سرتاسر خاک قاره سبز اقدام کرد؛ اما جالب اینجاست که با گذشت نزدیک به سه دهه از فروپاشی شوروی و انحلال پیمان ورشو، نه‌تنها حضور نظامی آمریکا در خاک اروپا کاهش نیافته که بر تعداد این نیروها نیز افزوده شده است. جولان سربازان آمریکایی در خاک اروپا طی ۳۰سال گذشته همواره ذیل ماموریت در قالب پیمان ناتو توجیه شده است، اما حالا باید دید با سیاست جدید ترامپ و طلب کردن هزینه‌ها از شرکا، کمیت و کیفیت این حضور دستخوش چه تحولاتی خواهد شد.

معما

ترکیه و معاهده سور

این روزها که ترکیه خود را برای انجام عملیاتی بزرگ در خاک سوریه و ضد کردهای این کشور آماده می‌کند، شاید برای برخی سوال پیش آمده باشد که ریشه دشمنی عمیق بین دولت ترکیه و کردها از کجا نشأت می‌گیرد. فارغ از دیدگاه‌ها و توهمات دایی جان ناپلئونیستی، به واقع باید اذعان کرد که ریشه این خصومت بی‌ارتباط با سیاست برخی کشورهای اروپایی یا اگر بخواهیم دقیق‌تر بگوییم فاتحان جنگ بین‌الملل اول نیست. جنگی که در پایان آن بسیاری از امپراتوری‌های قدیمی در اروپا مضمحل شده و از دلش کشورهای جدیدی روی نقشه سیاسی جهان سربرآوردند.

شکست و فروپاشی یک امپراتوری

امپراتوری عثمانی را شاید بتوان مغبون‌ترین شکست‌خورده جنگ جهانی اول قلمداد کرد؛ چه آن که بخش اعظمی از متصرفات خود را که طی قرن‌ها به دست آورده بود از کف داد و از یک امپراتوری قدر قدرت که حد شمالی‌اش بالکان، حد غربی‌اش شمال آفریقا، حد جنوبی‌اش حجاز و حد شرقی‌اش مرزهای ایران بود، به کشوری کوچک در فلات آناتولی محدود شد. در بحث تقسیم متصرفات عثمانی خصوصا در منطقه خاورمیانه، «توافقنامه سایکس - پیکو» شهرت بسزایی دارد؛ زیرا پایه‌ای شد بر تشکیل بسیاری از کشورهای عموما مسلمان خاورمیانه. اما شاید کمتر کسی بداند که پیش از اجرایی شدن این توافقنامه، اروپایی‌ها با «معاهده سور» قلع و قمع سرزمین‌های تحت تصرف عثمانی‌ها را آغاز کرده بودند. ۹۹ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۱ آگوست ۱۹۲۰ میلادی «معاهده سور» بین دولت‌های فاتح در جنگ جهانی اول با دولت عثمانی به امضا رسید. محمد ششم آخرین امپراتور عثمانی در این معاهده شرط‌هایی را که فاتحان جنگ به او تحمیل کرده بودند، پذیرفت و این در حالی بود که هنگام امضای آن تنگه‌های بسفر، داردانل و شهر استانبول (پایتخت) در تصرف نظامیان انگلیسی و فرانسوی قرار داشت.

شورش افسران بر ضد امپراتور

انفصال همه سرزمین‌های عربی از امپراتوری عثمانی، الحاق جزایر واقع در دریای اژه و مدیترانه به ایتالیا و یونان، تشکیل یک جمهوری ارمنی در آناتولی شرقی، موافقت با بین‌المللی اعلام شدن تنگه‌های بسفر و داردانل و نهایتا دادن خودمختاری به نواحی کردنشین -به شرط ارجاع تقاضای استقلال آنها به جامعه ملل بعد از گذشت یک سال- اهم مفاد عهدنامه سور را تشکیل می‌دادند. یکی از مهمترین پیامدهای امضای معاهده سور، شورش گروهی از افسران ترک موسوم به ترکان جوان بر ضد محمد ششم خلیفه عثمانی بود. سرکردگی این افسران بر عهده مصطفی کمال آتاترک قرار داشت که پیش‌تر در جنگ گالیپولی - یکی از معدود نبردهای جنگ جهانی اول که با پیروزی عثمانی‌ها به پایان رسید - لیاقت خود را ثابت کرده بود. درنهایت با سقوط امپراتوری عثمانی و تشکیل جمهوری ترکیه برخی از مفاد عهدنامه سور نیز به محاق فراموشی رفت که یکی از آنها اعطای خودمختاری و نهایتا به رسمیت شناختن استقلال کردهای ساکن در شرق ترکیه بود. موضوعی که تا همین امروز محل مناقشه دولت ترکیه و کردهای این کشور باقی مانده است.

جدول شماره ۱۷۶۴

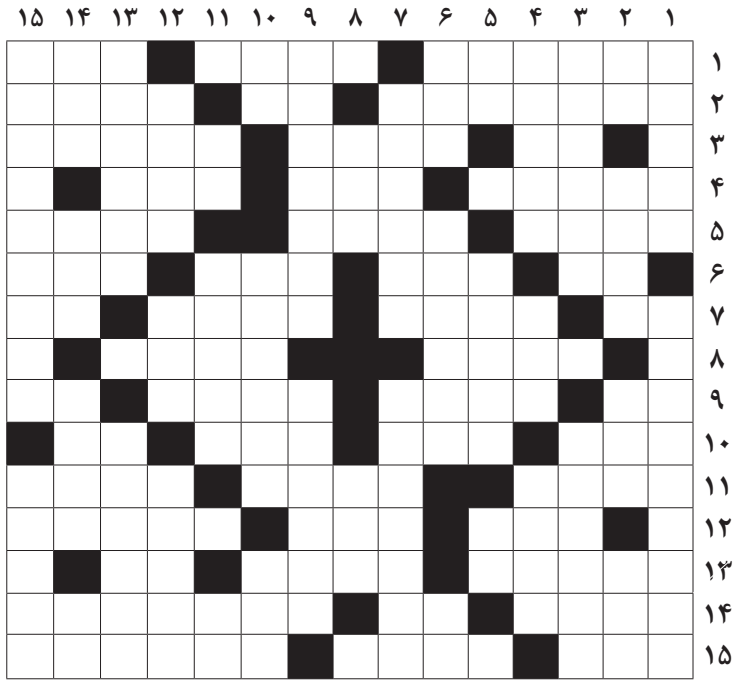

افقی

۱-همکاری-فوتبال آمریکایی-زیرانداز خواب
۲-عواطف-منقار کوتاه-خواهان
۳-درنوردیدن-عدم حضور-خرید و فروش
۴-مردود-شط-نهی شاعرانه از آمدن
۵-نام ملکه روم شرقی-شهری در هند-التماس
۶-زیر پامانده-دیوار بلند-یک چهارم-دستی
۷-رگ خواب-برومند-از درس‌های حوزوی-رئیس جیمزباند
۸-فرزند کاوه آهنگر-غلاف شمشیر
۹- درون دهان- فیلم ملاقلی‌پور- مأمور شهربانی-آخرین نت
۱۰- درخت- پاسبان- سمت و جهت- ضمیر غایب
۱۱- هر یک از اعضای کابینه-از دنیا بریدن و به خداپیوستن-پرنده‌سخنگو
۱۲-شمشیر-مالدار-آهو
۱۳- سخت‌سر امروزی- فدراسیون بین‌المللی کشتی-نوراندک
۱۴-دیدو نظر-مرغ می‌رود-استراحت نمایشی
۱۵- وسیله‌ای جهت تخلیه ترشحات جراحی-صورت-از خواهران نویسنده انگلیسی

عمودی

۱- پشت سر- سلسله مقالاتی که دهخدا در روزنامه صور اسرافیل به نام مستعار خود می‌نوشت
۲-بخیل-محصول سینما-موسیقی سیاهان-از حروف شرط
۳-افسانه-مارگزیده از سفید و سیاه آن می‌ترسد
۴-مشاور-مسیر-از شدت خنده می‌روند
۵-ذات و شخص-شریعت آوردن-باشکوه
۶- درخت مناطق گرمسیری- گوسفند استرالیایی-مکان و آشیان ۷- اشک دوم، پادشاه اشکانی-توبه کردن
۸-زادگاه حضرت ابراهیم(ع)-پسر عربی
۹-از آثار وابنیه تاریخی مراغه-برتری
۱۰-مدافع فوتبال-پایتخت گامبیا-انبر نشده
۱۱-مخفف هستم-لقب باباطاهر-نوعی شیرینی
۱۲-اراده و خواست خداوند- گرفتنی عزراییل-پایتخت لسوتو
۱۳-تشک مخصوص جودو و کاراته-پایتخت ارمنستان
۱۴-سلطان جنگل-نوعی برنج ایرانی-حمام بخار-تن پوش مردانه
۱۵- ضرورتی برای موتورسواران- همانا؛ هرآینه

حل جدول شماره ۱۷۶۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ک	ا	ن	د	ی	د	ا	ت	و	ر	ی	■	ک	ه	ل
۲	س	ن	چ	ر	■	ا	س	ا	ه	ی	■	م	ر	س	ی
۳	ا	ت	م	■	ت	ر	ت	ی	ب	■	ن	ا	■	ر	ل
۴	د	ف	■	ا	ن	س	ا	ب	■	ک	ا	م	ل	■	ی
۵	■	ا	م	ل	■	ی	ر	■	ف	ر	ج	■	و	ا	و
۶	م	ع	چ	ز	ه	■	ا	ز	د	و	ا	چ	■	س	م
۷	س	■	ن	ا	و	■	و	ی	ر	■	ا	ن	■	ج	ج
۸	ج	ا	و	ی	د	■	س	ن	ه	■	ق	ل	ی	ا	ن
۹	د	■	ن	م	■	و	ر	ک	■	ر	و	ی	ا	■	و
۱۰	چ	ک	■	ر	ا	ی	ا	ن	ه	■	ا	ن	س	ا	ن
۱۱	م	ا	ش	■	گ	ا	ن	■	م	ا	■	و	ا	ه	■
۱۲	ک	■	ح	م	ا	ر	■	ک	و	ل	ی	س	■	ت	ا
۱۳	ر	ی	■	ه	ر	م	ل	ا	ز	م	■	ر	ز	م	م
۱۴	ا	ل	ی	س	■	ر	ا	و	ر	ا	د	■	خ	ا	ن
۱۵	ن	ه	ر	■	ج	و	ز	پ	ه	م	ه	ا	ت	ز	ا